

Līvāniešu jaunākā paaudze pārņem stikla ražotāju dinastiju tradīcijas

Līvānos, Latgales mākslas un amatniecības centra (LMAC) telpās darbojas stikla kausēšanas darbnīca, kurā pirmās iemaņas darbā ar stiklu apgūst Līvānu bērnu un jauniešu centra stikla kausēšanas pulciņa dalībnieki. Pulciņu vada māksliniece Inga Salmiņa.

Reti kura līvāniešu ģimene savulaik nav bijusi saistīta ar stikla ražošanu, jo stikla fabrika pilsētā bija gan viens no lielākajiem, gan vecākajiem uzņēmumiem, bet stikla pūšanas iemaņas tika nodotas no paaudzes paaudzē, «Novadniekam» teica Inga Salmiņa. Vecāki un vecvecāki bērnos radījuši interesi par šo profesiju. Tomēr laika ritējumā, vecākajām paaudzēm aizējot mūžībā, arī zināšanas un pieredze aiziet līdz ar viņiem. Lai līvāniešu jaunajā paaudzē saglabātos interese, kā arī būtu iespējas pašiem izmēģināt roku darbā ar stiklu, bērnu un jauniešu centrā nodibināts šis pulciņš. Tas darbojas vēl tikai kopš pērnā gada septembra.

Pulciņa nodibināšana kļuva iespējama, kad Līvānu novada domes atbalstītajā mazo grantu projektā stikla kausēšanas darbnīcai tika sagādāts vairāk dažādu darbarīku stikla griešanai, laušanai un citām darbībām. Darbnīcā jau agrāk bija sagādāta stikla kausējamā krāsns, kurā līdz gatavībai var novest pulciņa bērnu darbus. Pulciņā darbojas bērni no 1. līdz 9. klasei.

Nodarbības sākās ar drošības noteikumu apgūšanu, jo darbs ar šo interesanto materiālu ir specifisks. Ir lietas, ko bērni drīkst darīt ar stiklu, un arī tādas, kas viņiem nav atļautas, stāstīja Inga Salmiņa. Pēc tam sākās kompozīciju veidošana. Bērni gan nenodarbības pie krāsns ar milzīgu temperatūru, kā to savulaik stikla fabrikā darīja pieaugušie. Viņi mācās, kā no jau gataviem krāsainiem stikla gabaliņiem veidot glītus dekorus, kā griezt, slipēt, apstrādāt stiklu. Pirms kompozīciju veidošanas tiek zīmētas skices. Katrs pulciņa dalībnieks uzzīmē, kāds varētu būt iecerētais gala rezultāts. Šis process māca padomāt par to, ko no stikla var izveidot, kādi ir izteiksmes līdzekļi. Tāpat, kā, piemē-

ram, gleznotājs ar krāsām, tāpat arī mākslinieks no stikla var kaut izveidot, parādīt, pamazām nonākot pie aizvien labāka rezultāta. No krāsaina stikla gabaliņiem izveidoto kompozīciju kausēšanas krāsnī var sakausēt kopā. Pulciņa dalībnieki iemācās, ka dažādiem stikliem atšķiras kušanas temperatūra, tāpēc jāseko, lai izmantotie materiāli būtu savā starpā saderīgi. Tāpat jāzina, ko izmantot, lai kausējamā krāsnī stikls nepieliptu pie pamatnes. Pēc tam, kad sakausētie darījumi izņemti no krāsns, tie tiek slipēti. Nodarbošanās ar stiklu pulciņa bērniem ļoti patīkot.

Materiāli pulciņa vajadzībām tiek iepirkti. Piemēram, var nopirkt gabaliņus jau sasmalcinātu stiklu, bet to var smalcināt arī paši. Inga Salmiņa palepojas, ka arī ipašās stikla formas, kas nezinātājam no malas gan izskatās kā vienkāršas četrstūrains stikla kastītes, jau var izveidot Līvānos uz vietas. Pirms tam tās tika pirktas specializētos veikalos. Pašu darbnīcā izveidotās ir unikālas ar savām proporcijām, jo tām līdzīgu citur nebūs.

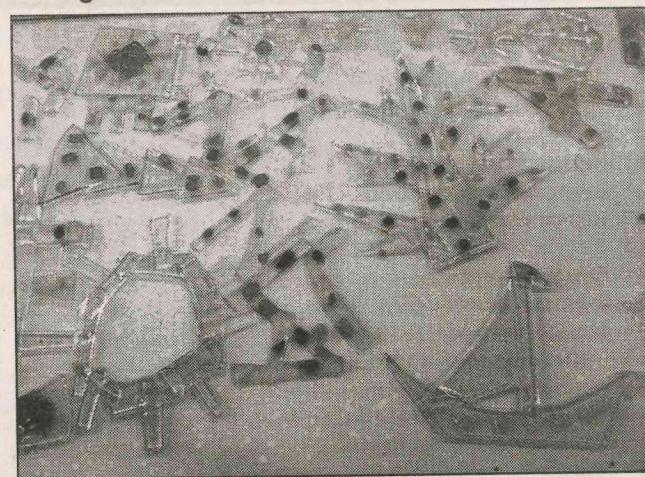
Paralēli darbam ar pulciņa audzēkņiem, arī citiem bērniem, jauniešiem un pieaugušajiem gan individuāli, gan grupās mazo grantu projekta ietvaros bija pieejamas regulāras nodarbības stikla kausēšanā un apstrādē radošajās darbnīcās. Arī darbnīcu dalībniekiem bija iespēja apgūt praktiskas iemaņas darbā ar stiklu, izgatavot savus radošos darbus stikla materiālā, kas tika izkausēti un apstrādāti. Arī pašlaik ir iespēja, iepriekš pieteicoties, darboties radošajā darbnīcā ne tikai individuāli, bet arī grupās, un daudzi tās izmanto. Dalībniekiem tiek piedāvāti ērti darba priekšauti.

Māksliniece Inga Salmiņa arī agrāk nodarbojās ar stikla kausēšanu un apstrādi, darina stikla šķīvjus, lampas, rotas. Strādājot mākslas un amatniecības centrā ierīkotajā darbnīcā, viņa tūristiem un citiem interesentiem rāda, kā stikls apstrādājams, kā no tā var veidot dažādas lietas. Jo sevišķi tas ir interesanti pēc stikla muzeja aplūkošanas, kad Līvānu ciemiņi no tālām vietām ir apbrīnojuši Līvānu stiklinieku

● Inga Salmiņa Latgales mākslas un amatniecības centra stikla apstrādes darbnīcā demonstrē, ko var izgatavot no stikla, darbojoties ar māksliniecisku pieeju.

krāšņos darinājumus. Inga Salmiņa savulaik mācījies Rīgas Lietišķās mākslas koledžā, apguvusi modelēšanu, darbu ar trikotāžu. Pirms gadiem sešiem septiņiem intereses pēc mēģinājusi nodarboties ar stikla apstrādi. Pēc tam nopietnas zināšanas darbā ar stiklu ieguvusi Čehijā. Pie čehu stikliniekiem ļoti iepaticies, sevišķi tas, ka viņi strādā ar labiem materiāliem, labiem darbarīkiem. Tā rezultātā tapuši projekti, lai līdzīgas iespējas darbā ar stiklu sagādātu arī Līvānos. Mākslas priekšmeti, rotaslietas — auskari, piespraudes, gredzeni, — Inga tos darina no stikla, un tas ir jauns novirziens tajā jomā, kas pazīstams ar vārdiem «Līvānu stikls». Viņa laika gaitā iemanījusies strādāt arī ar vitrāžas stiklu, kas atšķirtoies ar to, ka nav

● Šo darbiņu autori ir stikla apstrādes pulciņa bērni. Tapuši pirmie mēģinājumi. Foto: I. Kirilova

paredzēts kausēšanai. Vitrāžas tiek darinātas, stikla gabaliņus mākslinieciski savienojot kopā ar svina stieniņiem, tas netiek pakļauts karstām temperatūrām, bet ilgus eksperimentu ceļā esmu iemācījusies izmantot arī to sev vēlāmā rezultāta sa-

L. Rancāne